

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **Ing. M. V.**, bývajúcej v T., prechodne bytom T., zastúpenej JUDr. M. J., advokátkou v T., proti odporcovi **JUDr. J. V.**, bývajúcemu v T., zastúpenému JUDr. G. Z., advokátkou v B., **o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov na čas po rozvode k maloletým deťom: B. V., nar. X. a D. V., nar. X.**, obaja bytom na adrese rodičov, obaja zastúpení kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava, vedenej na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 36 C 113/2007, o dovolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 14. mája 2009 sp. zn. 9 Co 100/2009, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Trnave z 14. mája 2009 sp. zn. 9 Co 100/2009 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Trnava rozsudkom z 10. decembra 2008 č.k. 36 C 113/2007-240 rozviedol manželstvo účastníkov uzavreté X. pred Rímskokatolíckym farským úradom v Trnave, zapísané v knihe manželstiev Matričného úradu Trnava, vo zväzku X., ročník X., na strane X., pod poradovým číslom X.. Maloletého B. V., nar. X., a maloletého D. V., nar. X., zveril do osobnej starostlivosti matky. Obaja rodičia majú právo zastupovať maloletých a spravovať ich majetok.

Otcovi uložil povinnosť prispievať na výživu maloletého B., nar. X., sumou 5 000,- Sk mesačne a maloletého D., nar. X., sumou 4 000,- Sk mesačne, vždy do 15 dňa v mesiaci vopred k rukám matky.

Upravil styk otca s maloletým B. V., nar. X. a maloletým D. V., nar. X. tak, že otec je oprávnený sa s maloletými stretávať každý kalendárny týždeň v roku, v utorok a štvrtok v čase od 16.00 hod. do 19.00 hod., každý nepárny kalendárny týždeň v roku, od piatku od 15.00 hod. do nedele do 18.00 hod. V čase letných prázdnin počas mesiaca august od 1.8. od 9.00 hod. do 31.8. do 18.00 hod. toho ktorého roku. V čase Veľkonočných sviatkov každý párny rok v pondelok od 9.00 hod. do 18.00 hod. V čase Vianočných sviatkov každý párny rok od 23.12. od 9.00 hod. do 25.12. do 15.00 hod. a každý nepárny rok od 25.12. od 9.00 hod. do 29.12. do 18.00 hod., každý párny rok od 31.12. od 9.00 hod. do 2.1. do 18.00 hod. V čase jarných prázdnin každý párny rok od pondelka od 9.00 hod. do piatku do 17.00 hod.

Otec maloletých prevezme a po ukončení styku vráti v mieste bydliska matky. Matka je povinná maloletých k styku riadne pripraviť.

Obaja rodičia sú povinní v prípade, že styk sa z vážnych dôvodov nemôže realizovať, oznámiť túto skutočnosť druhému rodičovi najneskôr v lehote 24 hodín pred začatím styku.

Navrhovateľke uložil povinnosť zaplatiť náhradu trov konania štátu vo výške 10 592,- Sk na účet Okresného súdu Trnava č. X., vedený v Štátnej pokladni, Bratislava, do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Odporcovi uložil povinnosť zaplatiť náhradu trov konania štátu vo výške 10 592,- Sk na účet Okresného súdu Trnava č. X., vedený v Štátnej pokladni, Bratislava, do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Vyslovil, že účastníci nemajú právo na náhradu trov konania.

Rozhodnutie odôvodnil zisteným skutkovým stavom, keď mal za preukázané, že manželstvo účastníkov neplní viac ako rok žiadnu zo svojich funkcií, je hlboko a trvalo rozvrátené, účastníci spolu nežijú a nemajú záujem obnoviť manželské spolužitie. Ide už len o formálny zväzok a jeho ďalšie trvanie nie je ani v záujme maloletých, ktorí nemajú vytvorené zdravé rodinné prostredie a vzhľadom na postoj rodičov ani nie je predpoklad, že by v budúcnosti mali takéto prostredie vytvorené.

V časti o výchove a výžive maloletých rozhodol o ich zverení matke a zaviazal otca výživným ako je uvedené vo výrokovvej časti rozhodnutia. Pri určovaní, ktorému z rodičov

súd zverí do osobnej starostlivosti detí vychádzal predovšetkým zo znaleckého dokazovania nariadeného v konaní. Znalkyňa vo vypracovanom znaleckom posudku jednoznačne uviedla, že za vhodnejšie prostredie pre výchovu oboch detí po rozvode rodičov považuje domácnosť matky. Totožný záver prijala aj psychologička ÚPSVaR Trnava, ktorá odporučila obe maloleté deti zveriť do osobnej starostlivosti matke. Z dvoch odborných vyjadrení mal preukázané, že najvhodnejšie bude v súčasnosti oboch synov zveriť do osobnej starostlivosti matke, ktoré rozhodnutie je tak v ich záujme. Aj keď odporca v konaní vyslovil námietky k vypracovanému znaleckému posudku, súd prvého stupňa tieto vyhodnotil ako neopodstatnené. Znalkyňa veľmi profesionálne a odbore vypracovala znalecký posudok, pričom použila štandardné psychologické postupy. Nemal absolútne žiadne pochybnosti o v znaleckom posudku prijatých záveroch, v ktorých znalkyňa veľmi precízne, jasne a zrozumiteľne zodpovedala otázky súdu a opísala na základe čoho a akým spôsobom sa k záverom dopracovala. V tejto súvislosti uviedol, že vzhľadom na úplnosť znaleckého posudku, jeho odborné, objektívne a nezaujaté vypracovanie, nevidel dôvod doplniť dokazovanie o odporcom navrhované kontrolné znalecké dokazovanie, ktoré z tohto dôvodu odmietol. Kontrolné znalecké dokazovanie by bolo vzhľadom na doposiaľ zistený a dostatočne preukázaný skutkový stav nadbytočné a nevhodné. Odporca okrem navrhnutého kontrolného znaleckého dokazovania navrhol doplniť dokazovanie aj o výpoveď pred súdom samotného maloletého B.. Navrhnutý dôkaz opäť nevykonal z dôvodu jeho nadbytočnosti. Poukázal na dôvody súdneho rozhodnutia o úprave styku otca maloletých k maloletým, nakoľko sa rodičia maloletých nevedia na tomto dohodnúť, sami takúto úpravu v súdnom konaní navrhli a pretože otcovým právom a povinnosťou je zabezpečovať výchovu maloletých aj v prípade, že maloletých nemá vo svojej osobnej starostlivosti. Pri určení rozsahu úpravy styku vychádzal jednak z možnosti otca, ako aj v väzieb, ktoré sú medzi ním a maloletými.

Na odvolanie odporcu v časti zverenia maloletých detí, určenia výšky výživného, úpravy styku otca s maloletými deťmi a uloženia povinnosti zaplatiť odporcovi náhradu trov konania štátu Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 14. mája 2009 sp. zn. 9 Co 100/2009 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zverenia maloletých detí do osobnej starostlivosti matky, určenie výšky vyživovacej povinnosti otca na maloleté deti, v časti úpravy styku otca s maloletými deťmi a v časti povinnosti odporcu zaplatiť náhradu trov konania štátu vo výške 10 592,- Sk. Vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania. Dospel k záveru, že rozsudok súdu prvého stupňa v odvolaní

napadnutej časti je vecne správny. Dôvody rozhodnutia v napadnutej časti sú vecne správne a preto sa s týmto odôvodnením stotožnil. S poukazom na ustanovenie § 219 ods. 2 O.s.p. svoje rozhodnutie podrobnejšie neodôvodnil s konštatovaním správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie odporca a žiadal, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu a rozsudok okresného súdu v časti jeho výroku týkajúceho sa zverenia maloletých detí do osobnej starostlivosti matky, výživnom na maloleté deti a úprave styku otca s maloletými deťmi a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Namietal nevyhodnotenie znaleckého posudku v odvolacom konaní a evidentné neodstránenie rozporov v tvrdeniach účastníkov o možnosti postarať sa o deti, o schopnosti toho ktorého rodiča dohodnúť sa na výchove s druhým rodičom, o stabilite výchovného prostredia. Podstatnou skutočnosťou pre rozhodnutie, či má dôjsť k zmene výchovného prostredia je aj to, že znalkyňa vychádzala zo skutkového stavu, ktorý bol vo viacerých častiach neúplne zistený až nepravdivý a prevzala a za pravdivé považovala tie skutočnosti, ktoré uviedla matka. Ignorovala jeho námietky o tvrdeniach matky maloletých detí. Znalkyňa konštatovala u matky tendenciu k modifikácii opisu prežitých udalostí. Odvolací súd odôvodnil svoje rozhodnutie stručne, neuvádzajúc konkrétne skutkové a právne dôvody svojho rozhodnutia. Nezaoberal sa dôvodmi jeho odvolania, procesnými vadami namietanými v odvolaní, ku ktorým nezaujal stanovisko. Namietal, že svojim postupom mu odvolací súd odňal možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) a odvolacie konanie je postihnuté inými vadami (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Ďalej uviedol, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné, pretože nie je náležite odôvodnené v zmysle ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. Odvolací súd nevyhodnotil všetky skutočnosti dôležité pre relevantné posúdenie a odôvodnenie nutnosti zmeny existujúceho stavu. Za najväčší nedostatok konania a rozhodovania odvolacieho súdu považoval nevypočutie maloletých detí na pojednávaní, ktorú okolnosť nezdôvodnil a z akého dôvodu tak tento úkon nevykonal. Poukázal, že postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu Dohovoru o právach dieťaťa, keď do popredia kladie predovšetkým princíp záujmu dieťaťa ako prvoradé hľadisko pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, prirodzené právo na život, zákaz diskriminácie a rešpektovanie práva dieťaťa na vlastný názor. Rozsudok odvolacieho súdu je v rozpore so skutočným záujmom a vôľou maloletých detí, nerešpektuje práva upravené jednak v Zákone o rodine, najmä však v Listine základných práv a slobôd a v dohovore

o právach dieťaťa. V nadväznosti na rozhodnutie prvostupňového ako aj odvolacieho súdu sa maloletý B. V. rozhodol prezentovať a obhájiť svoju vôľu radšej bývať s otcom.

Navrhovateľka vo svojom písomnom vyjadrení k dovolaniu odporcu navrhla, aby dovolací súd dovolanie odmietol pre jeho neprípustnosť.

Kolízny opatrovník k dovolaniu odporcu uviedol, že ak dovolací súd bude považovať dovolanie odporcu za prípustné a bude vo veci rozhodovať, odporučil zrušiť rozsudok odvolacieho súdu, vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a v tomto konaní, aby bolo vykonané opakované znalecké dokazovanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom a ktorý má právnické vzdelanie (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom.

Dovolanie proti rozsudku je prípustné, ak smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.), alebo proti rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Dovolanie nie je prípustné vo veciach upravených Zákonom o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov okrem rozsudku o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností

maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo o osvojení (§ 238 ods. 4 O.s.p.).

V danom prípade je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vo veciach upravených Zákonom o rodine, preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že dovolanie odporcu nie je podľa § 238 ods. 1 až 4 O.s.p. procesne prípustné.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť skúmať, či napadnutý rozsudok nebol vydaný v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. (§ 242 ods. 1 O.s.p.), neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, nedostatku zákonom predpísaného spôsobu začatia konania, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a rozhodovanie vylúčeným sudcom, či konania súdom nesprávne obsadeným).

Vychádzajúc z obsahu dovolania odporcu tento namietal, že postupom odvolacieho súdu v dôsledku absencie riadneho odôvodnenia rozhodnutia a iných skutočností, mu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p).

Pod odňatím možnosti účastníka konať pred súdom treba rozumieť taký závadný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, každý má právo na to, aby jeho záležitosti bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané, a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal, a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonával ďalšie dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to,

aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Právo účastníka a povinnosť súdu na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia vyplýva z potreby transparentnosti služby spravodlivosti, ktorá je podstatnou náležitosťou každého rozhodnutia súdu. Citované zákonné ustanovenie treba chápať aj z hľadiska práv účastníka na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorého súčasťou je aj právo na súdne konanie, a vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. rozsudok Garcia Ruiz v. Španielsko z 21. januára 1999) tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva teda nevyžaduje, aby na každý argument účastníka bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (napr. Georiadis v. Grécko z 29. mája 1997). Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu a že takéto odôvodnenie musí obsahovať aj rozsudok odvolacieho súdu (uznesenie z 3. júla 2003 sp. zn. IV. ÚS 115/03). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny stav (uznesenie z 23. júna 2004 sp. zn. III. 209/04).

Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd nedostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie. Stotožnil sa a vychádzal zo skutkových zistení súdom prvého stupňa i napriek námietkam odporcu uvedených v odvolaní. Nevyporiadal sa argumentáciami odporcu týkajúcich sa jeho procesných práv a zároveň ktoré boli podstatnými pre rozhodnutie. Týmto postupom odvolací súd odňal odporcovi možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Pokiaľ odporca namietal v dovolaní existenciu tzv. iných vád konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) táto jeho námietka je bezvýznamná z dôvodu, že vada konania by bola spôsobilým dovolacím dôvodom iba v prípade, ak by dovolanie bolo prípustné v zmysle ustanovenia § 238 ods. 1 až 3 O.s.p.

Uvedená procesná vada zakladá vždy prípustnosť dovolania a zároveň je aj dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť, lebo rozhodnutie vydané v konaní postihnutom touto procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto zrušil potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 234b ods. 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. septembra 2009

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: